

GOVORI I POZDRAVI NA SVEČANOM OTVARANJU 53. Teološko-pastoralnog tjedna 22. siječnja 2013.

KARDINAL JOSIP BOZANIĆ

Nadbiskup zagrebački i metropolit, veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

1. Radosna srca pozdravljam sve sudionike i goste 53. Teološko-pastoralnog tjedna koji se održava u Godini vjere na temu »Vjera u Boga Spasitelja danas«. Želim dobrodošlicu svim biskupima, prezbiterima, đakonima, redovnicima i redovnicama te Kristovim vjernicima laicima koji su – iz različitih dijelova Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srijema, Bačke i Boke Kotorske, kao i iz raznih zemalja Europe i svijeta – došli u Zagreb na ovaj jedinstveni skup Katoličke crkve u hrvatskom narodu.

Posebno pozdravljam kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolita vrhbosanskog te mu ponovno izričem srdačne čestitke prigodom imendana koji upravo danas slavi. Srdačno pozdravljam mons. Alessandra D’Errica, apostolskog nuncija u Hrvatskoj, koji je u tom svojstvu prvi put na zagrebačkom Tjednu. Posebni pozdrav upućujem svim nazočnim nadbiskupima i biskupima te višim redovničkim poglavarima i poglavaricama kao i predstavnicima sestrinskih Crkava, kršćanskih zajednica i drugih religija.

S posebnim poštovanjem pozdravljam veleučenog gospodina rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Aleksu Bjeliša, i veleučenog gospodina rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Željka Tanjića, predstavnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, glavnog tajnika, akademika Pavla Rudana te sve predstavnike akademskih zajednica u Zagrebu. Izraze poštovanja i dobrodošlice na ovaj značajni skup izražavam predstavnicima državnih vlasti, gradonačelniku Zagreba gospodinu Milanu Bandiću, kao i svim gostima.

2. Ove nas godine okuplja tema: »Vjera u Boga Spasitelja danas«. Papa Benedikt XVI. u knjizi *Isus iz Nazareta* u svojoj jasnoći postavlja iznenađujuće pitanje: »Što je [...] Isus zapravo donio?« I odgovara: »Donio je Boga: sada poznajemo njegovo lice, sada ga možemo zazivati. Sada poznajemo put kojim mi kao ljudi trebamo ići u ovome svijetu. Isus je donio Boga, a time i istinu o našem 'kamo' i 'odakle' [...]. Samo zbog tvrdoće srca mislimo

da je to premalo. Da, Božja je moć tiha u ovome svijetu, ali to je prava, trajna moć. Uvijek nam se iznova čini kao da je Božja stvar u trajnoj smrtnoj borbi. No ona se uvijek iznova pokazuje kao ono što je uistinu postojano i spašavajuće. Sva su kraljevstva svijeta [...] u međuvremenu propala [...]. No, Kristova slava, ponizna i na patnju spremna slava njegove ljubavi, nije propala i ne će propasti« (Joseph RATZINGER/BENEDIKT XVI., *Isus iz Nazareta*, Split, 2007., 61).

Za čovjeka je stoga pitanje Boga središnje i odlučujuće pitanje. U posljednjim desetljećima, uz radost vjerovanja i njezinu bitnu važnost za život ljudi, uzelo je maha, kako bi rekao Benedikt XVI., i stanovito duhovno 'opustošenje', što bi značilo život bez Boga. U današnjoj postmodernoj kulturi u pojedinim područjima primjećujemo neki čudni zaborav Boga koji nameće privid da se sve može i bez Njega, ali istodobno postoji osjećaj frustracije i nezadovoljstva, mnogih i s mnogima. Uz taj zaborav svjedoci smo i svojevrsnog procvata religioznosti, ali uz radost iskrenog otkrivanja vjere, uočavamo da religija nerijetko postaje poput potrošačkog proizvoda, što će reći da se odabire ono što je ugodno.

Naime, 'kriza Boga', koja u naše vrijeme uzima maha, rađa dubokom 'krizom čovjeka', jer je odnos čovjeka s Bogom određujući za čovjekov odnos sa samim sobom i sa svijetom. Isključujući Boga iz svog života, čovjek sam sebi ostaje nerazrješivom zagonetkom. Romano Guardini glede toga kaže: »Samo tko poznaje Boga, poznaje i čovjeka.«

3. Sveti Otac uporno naglašava da je velika zadaća Crkve iznova osvijetliti prvenstvo Boga, istinu da Bog postoji, da nas se Bog tiče i da nam daje odgovore na životna pitanja. Kada čovjek odstrani Boga iz svog života, sam čovjek gubi svoje ljudsko dostojanstvo. Benedikt XVI. u *Caritas in veritate* pojašnjava: »Čovjek bez Boga ne zna kamo ide, a još je manje sposoban razumjeti tko je on sam [...]. Čovjek nije sposoban sam upravljati vlastitim razvojem, budući da sam od sebe ne može utemeljiti istinski humanizam [...]. Humanizam koji isključuje Boga nehumani je humanizam«, kaže Benedikt XVI. (BENEDIKT XVI., *Caritas in veritate*, 78).

Vjera u Boga potvrđuje se u našem zajedničkom zauzimanju za čovjeka, ali ne vjera u bilo kakvog Boga, nego vjera u Boga koji se objavio u Isusu Kristu. Zbog toga Papa neumorno ukazuje na sve oblike laicizma koji nastoje isključiti Boga iz javnog života, služeći se negativnom tolerancijom. Ta negativna tolerancija zapravo sve više vodi k netolerantnom zahtjevu neke nove, kvazireligije, koja tvrdi da ima opću vrijednost jer je razumna. Tako se u mnogim slučajevima danas u ime tolerancije zanemaruje tolerancija.

4. I u našoj hrvatskoj suvremenosti vjernici se u svome društvenom i kulturalnom životu nalaze pred novim ideološkim izazovima, pred raširenim sekulariziranim pogledom na život koji zatvara obzore na 'onostrano', pred sve podmuklijim oblicima nesnošljivosti prema istinama kršćanske vjere i vjerskog učenja, gdje sve više uzima maha osjećaj straha i egzistencijalne nesigurnosti.

Pod tim se pritiskom pojedini vjernici povlače u anonimnost i njihov se glas gubi u nametnutom strahu. Međutim, zadaća je Crkve da rasvijetljena Duhom Svetim ohrabruje vjernike te moli za njih radost Božje blizine, jer povijest čovječanstva je u Božjim rukama, iako se ponekad čini da njome upravljaju i da je vode moćnici ovoga svijeta. Zato se od vjernika upravo danas traži odlučno i konkretno svjedočenje riječju i opredjeljenjem svoga životnog stava.

Vjernici tako pokazuju da ne pripadaju sami sebi, već Bogu. A to se događa prije svega kada ne podliježu logici svijeta ni njegovim opsjenama i kada brane – uz opasnosti vlastite kulturne i društvene marginalizacije – one 'neotuđive vrijednosti' koje su takve upravo zato što su od Boga. Svojom ustrajnošću u svakodnevnom životu, ti krotki, ali hrabri kršćani našega vremena, postaju prvi glasnici nove evangelizacije i svjedoci vjere.

Različita trpljenja i zapreke s kojima se u svome životu susreću nisu ništa drugo doli svakodnevno mučeništvo. Stoga bismo se mi, kao Crkva, trebali zapitati: Jesmo li u našim sredinama spremni iskazati blizinu onima koji se u svom kršćanskom svjedočenju odupiru izazovima današnjeg svijeta? Znamo li pružiti konkretan oslonac onima koji, uz nemale napore i borbu, pružaju svjedočanstvo vjere, te biti ono »ulje utjehe« i ono »vino nade« koje se iz vjere rađa?

5. Budemo li i sami rasli u iskustvu zajedništva, po kojem se naše zajednice ujedinjuju i postaju životne, moći ćemo tim svjedocima vjere pružiti potporu te odražavati ljepotu svijesti da smo svi braća i sestre u vjeri. Time se otvara prostor djelovanju Duha Svetoga, koji nadahnjuje što treba reći te otkriva putove koje treba slijediti, dajući neopisivu hrabrost onome tko s velikim žarom vojuje za istinu i ljubav.

Tada progoni pretrpljeni zbog vjere postaju prinos života, izraz živog svjedočanstva, bude i potiču vjernike na razmišljanje i vjerodostojnost, poglavito ondje gdje nisu vjerodostojni. U tom kontekstu bismo si trebali postaviti nezaobilazno pitanje: Ima li situacija u kojima naša nevjerodostojnost postaje protusvjedočanstvom drugima?

Budući da je kršćaninovo svjedočenje po svojoj naravi javno, vjera ni u kojem slučaju ne može biti potisnuta samo u privatnu sferu. O tome Sveti Otac

u apostolskom pismu *Porta fidei* piše: »Vjera, upravo zato jer je slobodni čin, zahtijeva također društvenu odgovornost za ono što se vjeruje« (BENEDIKT XVI., *Porta fidei*, 10.4.)

6. Draga braćo svećenici, draga braćo i sestre u vjeri, ovo a ne neko drugo vrijeme Providnost nam je kao Crkvi dodijelila u hrvatskom narodu. Potrebno je čuvati zajedništvo u svećeništvu i zajedništvo u vjeri puka Božjega. Nama pak svećenicima zadatak je da ustrajno katehiziramo vjerničke zajednice, slijedeći smjernice crkvenog učiteljstva, posebno Svetog Oca. Ne trebamo se bojati! Pred nama su svijetli uzori koji su svojim životom posvjedočili da je vjernost Bogu, Crkvi i svome rodu moguća u svako vrijeme i u svim okolnostima. Neka nam u tome pomognu i razmišljanja na ovom Teološko-pastoralnom tjednu.

Zahvaljujem organizatoru, Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, predavačima i svima koji svojim doprinosom omogućuju odvijanje 53. Teološko-pastoralnog tjedna u Zagrebu. Svima želim obilje Božjeg blagoslova!

MONS. ALESSANDRO D'ERRICO
Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Čast mi je prenijeti vam posebni blagoslov pape Benedikta XVI. za ovaj 53. Teološko-pastoralni tjedan koji se održava u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Sveti Otac čestita velikom kancelaru, uzoritom kardinalu Josipu Bozaniću i dekanu Tončiju Matuliću te organizatorima na odabiru teme »Vjera u Boga Spasitelja danas«, koju smatra vrlo važnom u hodu koji su kršćanske zajednice pozvane slijediti u ovoj Godini vjere, na njemu tako dragom putu nove evangelizacije.

Sveti Otac prati svojom molitvom radove ovog Tjedna i želi svim sudionicima, a posebno predavačima koji će temu obrađivati pod raznim vidovima, obilje svjetla i milosti, kako bi iz teološkog promišljanja mogli proizaći obilni pastoralni plodovi, ne samo za Zagrebačku nadbiskupiju nego i za čitavu Crkvu u Hrvatskoj i za sve kršćanske zajednice ovdje prisutne.

Osobno sam vrlo radostan što mogu sudjelovati na početku ovog zasjedanja i vidjeti ovako brojno i stručno sudjelovanje. Vrlo rado se pridružujem željama Svetog Oca i molim za dobar ishod ove inicijative, želeći svako dobro svim sudionicima.

MILAN BANDIĆ

Gradonačelnik Grada Zagreba

Poštovana Ekscelencijo, monsinjore D'Errico,
Uzoriti kardinale Bozaniću, poštovana gospodo kardinali i oci
biskupi,
Cijenjeni svećenici, teolozi i župnici,
Uvaženi sudionici 53. Teološko-pastoralnog tjedna,
Dragi prijatelji!

Pripala mi je iznimna čast i zadovoljstvo da vas najsrdačnije pozdravim i zaželim dobrodošlicu na otvorenju još jednog Teološko-pastoralnog tjedna.

Svim sudionicima 53. Teološko-pastoralnog tjedna želim ugodan boravak u Zagrebu i plodonosan rad na ovom skupu, gdje se raspravljaju važne teme i pitanja, kao što su vjera i spasenje, crkveno poslanje i odgovornost raznih službi.

S tim u vezi, odmah na početku, želim naglasiti da mi u Gradu Zagrebu, sa Zagrebačkom nadbiskupijom, svim župama i nadležnim crkvenim ustanovama u posljednjih desetak godina održavamo i razvijamo veoma uspješnu suradnju. Ona se manifestira na polju socijalne i karitativnih djelatnosti, zaštite kulturne baštine i njegovanja nacionalne tradicije, kao i promicanja našeg kulturno-povijesnog identiteta. Dakako, svatko u okviru svojih nadležnosti i svoga djelokruga poslova, ali uvijek imajući u vidu ČOVJEKA – GRADANINA, polazeći od općeg dobra za naše sugrađane, bez obzira na svjetonazorsku ili ideološku pripadnost.

U tom pogledu nadasve cijenimo napore i intenciju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji u suradnji s ostalim crkvenim institucijama i članicama akademske zajednice u Zagrebu organizira znanstvene skupove, često s međunarodnim značenjem, a na kojima se, uz sudjelovanje uglednih istraživača i znanstvenika humanističke orijentacije iz zemlje i svijeta, raspravljaju teme i pitanja koja su bitna i za crkveni, ali i za društveni život. Najčešće su to pitanja duhovnosti i etike, kulture i povijesti, vjere i smisla čovjekova života.

S druge pak strane, mi u Zagrebu, kao odgovorna gradska uprava, nismo neosjetljivi na aktualna zbivanja i prijemore koji zaokupljaju, naročito prošlih dana i tjedana, pozornost vjerskih zajednica i kulturnih udruga, udruga civilnog društva, roditelja i odgojno-obrazovnih ustanova. To su prijepori koji se

odnose na umjetničke slobode i kontroverze oko zdravstvenog odgoja, famoznog »modula 4«.

Gradonačelnik Grada Zagreba niti je pozvan niti određuje mjeru i raspon umjetničkih sloboda! Umjetnički izrazi, ma kakve vrste bili – u riječi i slici – imaju samo jedan korektiv i regulativ, koji vrijedi otkako je čovjeka i Boga, a to je: *moralna savjest i intelektualna svijest* svih aktera javne scene, jedne društvene ili političke zajednice!

Apsolutna sloboda DA – ali NE nauštrb *drugih i drukčijih*; umjetnička sloboda bez granica DA – ali NE vrijeđati dostojanstvo i najintimnija uvjerenja *drugih i drukčijih*!

Što se pak tiče nesretnih i nespretnih polemika i spora oko zdravstvenog odgoja, za ovu prigodu podsjetit ćemo najodgovornije, ali i najširu kulturnu javnost, da u Ugovoru između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture stoji zapisano: »Da su pri sklapanju ovog Ugovora, obje strane, imale u vidu nezamjenjivu povijesnu i sadašnju ulogu Katoličke crkve u Hrvatskoj, u kulturnom i moralnom odgoju naroda, i njezinu ulogu na području kulture i obrazovanja.« Pritom valja podsjetiti i na to da je Sveta Stolica prva prije dvadeset jednu godinu priznala međunarodni status naše zemlje.

U nastavku, ovo posebno ističemo radi naših vrljih demokrata i liberala, legalista i legitimista, ta odredba precizno glasi: »Odgojno obrazovni sustav u javnim predškolskim ustanovama i školama, uključujući i visoka učilišta, uzimat će u obzir vrijednosti kršćanske etike.« U ovom sporu nije jasno kome smetaju vrijednosti kršćanske etike?!

Uvažena gospodo i dragi prijatelji, došlo je vrijeme da svatko za sebe, *ad personam* i *ad institutionem*, preispita vlastitu vjerodostojnost i dosljednost.

Mi smo u Gradu Zagrebu više skloniji djelima negoli ispraznim riječima!
Želim vam puno uspjeha i ugodno se osjećajte u Zagrebu!

Hvala!

PROF. DR. SC. ALEKSA BJELIŠ
Rektor Sveučilišta u Zagrebu

Uzoriti gospodine kardinale i veliki kancelare,
Poštovani gospodine nuncije,
Poštovani gospodine dekane i suradnici,
Preuzvišena gospodo biskupi,
Poštovani gospodine gradonačelnice,
Poštovani uzvanici, poštovani sudionici Teološko-pastoralnog tjedna,
Kolegice i kolege, profesori i studenti,

Čast mi je i zadovoljstvo što vas, kao i mnogih ranijih godina, mogu pozdraviti u ime Sveučilišta u Zagrebu. Prije svega želim zahvaliti organizatorima što su mi omogućili uputiti vam nekoliko riječi na početku ovogodišnjeg Teološko-pastoralnog tjedna. Posebno mi je drago što, ne skrivajući ponos, mogu istaknuti važnu ulogu koju u organizaciji ovih okupljanja ima naš Katolički bogoslovni fakultet. Želim zahvaliti dekanu i svim kolegicama i kolegama profesorima, nastavnicima i studentima koji su sudjelovali u pripremi ovogodišnjeg Tjedna.

I oni i svi koji su pripremili predavanja i priloge imaju važnu i zahtjevnju zadaću, ispuniti očekivanja vas, brojnih sudionika ovoga impresivnog auditorija, ali i mnogih koji nisu u ovom trenutku fizički ovdje. Puno nas je, puno ih je, i svatko na svoj način traga za smislom, ili traga za vjerom, ili u vjeri traži putove spasenja, ili moli Spasitelja da mu, ili da joj, pokaže put, ili jednostavno iščekuje spas, ponekad i s lijenošću u razmišljanju, i s površnošću u molitvi.

Svaka riječ u naslovu ovogodišnje pastoralne teme ima svoju dubinu i svoju poruku, pa tako i ona stavljena na kraj – mala riječ 'danas'. Svi mi, brojni u našim sličnostima i različitostima, dijeleći ovaj svemir, zemlju, vode i zrak, ovako ili onako tražimo odgovore *danas*, u današnjem vremenu u kojem su nam dani naši životi i naše svijesti o postojanju, prolaznosti i vječnosti.

Sve nas veže to *danas*, to naše današnje *pobratimstvo lica u svemiru*. U njemu se ostvarujemo kao zajedništvo naših individualnih sloboda. To nam zajedništvo, i naše bivanje u njemu, štite norme i pravila, prihvaćene moralne i etičke vrijednosti. Bez njih bismo bili izgubljeni i razoreni. Nasljeđujemo ih kroz planetarne tradicije, posebno kroz nama važan, davno nastao sustav vrijednosti ustrajno čuvan u kršćanskom okrilju od Isusa Krista i kasne antike, preko starog, srednjeg i novog vijeka do današnjice, kojoj će tek oni koji dolaze odrediti ime.

U tom sustavu nema mjesta za prijekosti i isključivosti, brze nedomišljenosti, monologe koji žele zatirati dijaloge. U njemu slobode nisu obijesne provokacije, već domišljena i smirujuća prihvaćanja ograničenja, nisu iskaz sile već ispunjenja neiscrпно bogatog i blagog kršćanskog naloga, ili prijedloga, da *ljubimo bližnjega svoga*. Nije li u njemu i poziv da se nalazimo u zajedništvu, poštujemo, ili barem toleriramo, u različitostima, ne umičemo kada se trebamo sresti, ne šutimo kada se susrećemo, ne vrijeđamo jedni druge kada se rastanemo. Nije li to i želja biti u svijetu u kojem ne dominira ni većina ni manjina, u kojem većina štiti manjine, a manjine poštuju većinu? Nije li to program svijeta u kojem se komunicira, a ne getoizira?

Sloboda je i pristajanje na neslobodu, na ograničenja bez kojih nema zajedništva, i koje treba uvažavati, a ne rušiti. Jednako tako sloboda je i neomeđena odvažnost u traženju spoznaja i odgovora, spasenja u nedoumicama i tjeskobama, u našim pojedinačnim i zajedničkim propitivanjima i istraživanjima.

Ne boj se, ne gordi se, nisi sam, sa svakim nešto dijeliš, i više vas ste isti, pisao je Tin koji je lakše našao svoje mjesto u svemiru nego u današnjoj državnoj maturi. I još nam Tin na drugom mjestu dodaje: *Ja cijenim na zemlji dobru jednostavnost i nejasnoću, što je sunce od jasnoće*.

Vjerujem da svatko od nas, posebno, i svakako, svako naše dijete, nosi u sebi tu dobru jednostavnost i nejasnoću, tu neopisivo složenu sliku svemira. Ne govorim danas riječima učenosti, već riječima srca: ovisno o svakom od nas, o našim interesima i našim naklonostima, možemo, ali i ne moramo, bilo bi dobro da želimo, težiti razumjeti to sunce od jasnoće. Njegovo pak bogatstvo i njegovu tajanstvenost, međutim, moramo neupitno i neizostavno čuvati i štiti, i svaki od nas pojedinačno, i naročito svi mi zajedno. Štititi ga moramo jer ga trebamo, i jer će ga trebati oni koji će doći iza nas, kao što su ga trebali oni koji su bili prije nas.

Eto, tako nekako bih ja tražio spasenje danas. Nadam se da nisam bio i suviše neprimjeren. U svakom slučaju, siguran sam da će misli i riječi naših uvažanih govornika, teologa i svećenika biti mnogo više domišljene i mnogo potpunije, i da će oni, opraštajući mi, popraviti sve što sam ja možda pokvario. Unaprijed im zahvaljujem.

Sve vas pak srdačno i od srca pozdravljam, i zahvaljujem vam na pozornosti. Svako vam dobro!

PROF. DR. SC. TONČI MATULIĆ

Dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

S velikom radošću u srcu pozdravljam sve nazočne, kao sestre i braću u Kristu, u ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. S osobitim poštovanjem i sinovski odanoga srca pozdravljam: uzoritoga gospodina kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa i metropolita zagrebačkog i velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, mons. Alessandra D'Errica, apostolskoga nuncija u Republici Hrvatskoj koji nam svojom prisutnošću misli upravlja prema Svetome Ocu papi Benediktu XVI., mons. Želimira Puljića, nadbiskupa zadarskoga i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, uzoritoga gospodina kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolita vrhbosanskog i velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Sarajevu i svu nazočnu preuzvišenu gospodu hrvatske nadbiskupe i biskupe.

Srdačan pozdrav i dobrodošlicu upućujem svim prisutnim ocima provincijalima, majkama provincijalkama i drugim redovničkim poglavarima i poglavaricama.

Srdačno pozdravljam također i sve predstavnike drugih vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj.

Na poseban način srdačno pozdravljam: prof. dr. sc. Aleksu Bjeliša, rektora Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Željka Tanjića, rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, sve prisutne dekane i profesore drugih Katoličkih bogoslovnih fakulteta u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, sve prisutne dekane i profesore fakulteta Zagrebačkoga sveučilišta, prof. dr. sc. Marcela Lacelarua, dekana Evanđeoskoga teološkog fakulteta u Osijeku.

Čast mi je i zadovoljstvo srdačno pozdraviti: akademika Pavla Rudana, glavnoga tajnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i osobnog izaslanika predsjednika HAZU-a, akademika Zvonka Kusića, gospodina Franju Dubrovića, tajnika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, osobnoga izaslanika ministra pravosuđa i predsjednika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama gospodina Orsata Miljenića, gospodina Milana Bandića, gradonačelnika Grada Zagreba s delegacijom.

Na kraju, od srca pozdravljam svu braću svećenike, a posebno uvažene župnike i župne vikare, koji su i ove godine došli u Zagreb u velikom broju iz cijele Hrvatske, iz Bosne i Hercegovine i iz inozemstva.

Svi nam dobrodošli i ugodno se osjećajte u ovome drevnome crkvenom zdanju na Šalati u kojemu se, Bogu hvala, susrećemo već po 53. put u ovoj prigodi.

Željom pape Benedikta XVI. ova godina je od 11. listopada 2012. do 24. studenoga 2013. Godina vjere. Godina vjere je samo jedan treptaj oka u mile-nijskoj povijesti naše vjere koja je započela već s praocem našim Abrahamom, a konačno se očitovala u jedinorođenome Sinu Božjemu Isusu Kristu.

Tema u fokusu ovogodišnjega 53. Teološko-pastoralnog tjedna, »Vjera u Boga Spasitelja danas«, nesumnjivo je povezana sa strahom i radošću. Pritom se ne misli na strah kao prirodnu čovjekovu reakciju na nepoznato, nego na strah što ga uzrokuje čovjekova egzistencijalna konačnost, krhkost i smrtnost. Pritom se također ne misli na radost kao prirodnu čovjekovu reakciju na poziti-vno, nego na radost koja je jedina u stanju egzistencijalni strah preobraziti u radost konačnoga spasenja.

Lukino evanđelje nam već na početku prenosi ključ spomenute pre-obrazbe. Preobrazba straha u radost vjere u spasenje događa se konačnim Bož-jim zahvatom u čovjeka i svijet. Božji zahvat, ma koliko nadom iščekivan, ipak ostaje neprimjetan. On se događa usred noći obasjane mjesečevim svjetlom nasred oskudnoga pašnjaka u zabačenom kraju polupustinje. Božji zahvat u čovjeka i svijet je za napredne, zrele i učene svih vremena nepodnošljivo bizaran i skandalozan. Zato je hitno da ozbiljno shvatimo Pavlovu tvrdnju: »Nego lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake; i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest« (1 Kor 1,27-28).

Konačni Božji zahvat prenosi evanđelist Luka: »Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist Gospodin« (Lk 2, 10-11).

Vjera u Boga Spasitelja je blaga vijest. Blagost budi radost. Budnost osluš-kuje radosnu vijest – evanđelje. Evanđelje je vijest, ali još prije je osoba Spasi-telja – Krista Gospodina.

Da je evanđelje radost za sav narod ili, točnije, za sve narode, svjedoče i mnogi Samarijanci, a za Židove odmetnuti i nečisti, koji otvorena srca primaju radosnu vijest: »Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja, ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta« (Iv 4,42). Vjera u Spasitelja sazrijeva. Zrela vjera nadmašuje inicijaciju. Zrela vjera sama čuje i sama zna da je Isus Krist – Spasitelj.

To je vjerodostojna riječ i vrijedna posvemašnjega prihvaćanja. Naš teo-loški i nadasve pastoralni trud i borba isplate se, »jer se pouzdajemo u Boga živoga koji je Spasitelj svih ljudi, ponajprije vjernikâ« (1 Tim 4,10). Vjera i pouz-danje naše nisu od ljudi, nego od Boga, jer »pojavila se doista milost Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih

požuda« (Tit 2,11). Obilato razlijevanje milosti Božje na sve ljude dogodilo se u jednom čovjeku – Isusu Kristu (usp. Rim 5,15). To je Božji dar. Stoga mogu, i možemo, reći puni radosne nade: »Ali milošću Božjom jesam što jesam i njegova milost prema meni ne bijaše uzaludna« (1 Kor 15,10).

Što zapravo znači riječ 'danas' u naslovu »Vjera u Boga Spasitelja danas«? Ako zastanemo i dublje se zamislimo nad značenjem riječi 'danas' u kontekstu naslova, otvorit će nam se oči za prepoznavanje kulturne situacije koja je obilježena dubokim, složenim i napetostima ispunjenim preobrazbama, pa čak i teškim lomovima. Prepoznavanje kulturne situacije pomaže da 'danas' ne shvatimo u smislu kvantitativnoga vremena. 'Danas' treba shvatiti u smislu kvalitativnoga vremena koje otkriva kulturnu situaciju. S gledišta kvalitativnoga vremena puca eshatološki pogled na kulturno stanje sadašnjosti. A naše stanje je kriza. Kriza je drugo ime za 'danas'. Kriza koja ne zahvaća ovo ili ono u našim životima, nego nagriza i rastače same temelje. Drugi vatikanski koncil naučava da je posrijedi, ipak, kriza rasta. S krizom rasta misao nam odmah leti do evanđelja: »Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo, ako li umre, donosi obilat rod« (Iv 12,24). Današnje stanje krize istodobno je bremenito umiranjem i rađanjem, smrću i životom, a to znači radostima i nadama, žalostima i tjeskobama ljudi našega vremena pa i nas vjernikâ (usp. *Gaudium et spes*, 1).

Anđeoski glas: »Ne bojte se!«, neka odjekuje ovom dvoranom, jer srca i pameti vjere naše jesu u stanju krize, ali nam evanđeoska mudrost pruža obećanje pšeničnoga zrna koje treba pasti na zemlju, koje treba umrijeti da iz krize umiranja nastane novi, obnovljeni život i obilatiji rod negoli ga je ikad bilo. »Ne bojte se!«, moguće je samo onima kojima »je živjeti Krist, a umrijeti dobitak!« (Fil 1,21). Sve što je osuđeno na umiranje i propadanje, neka umre i propadne. Božja je to volja. »Jer ako po tijelu živite, umrijeti vam je, ako li pak Duhom usmrćujete tjelesna djela, živjet ćete« (Rim 8,13). Stanje krize je bolno, ali ono pruža nove šanse. Stanje krize je *kairos*. Krizu treba preokrenuti u dobitak, jer život koji nam je darovan, nije život tijela ni život po tijelu, nego život Duha i život po Duhu koji je vječan, dakle, uvijek jednako mlad i jednako poletan. A vjera je već imanje vječnoga života. Zbog toga ne malakšimo duhom, ne jadikujmo danonoćno, ne kukajmo stalno, jer znamo da »ako se naš izvanjski čovjek i raspada, nutarnji se iz dana u dan obnavlja« (2 Kor 4,16). Zato možemo reći da je današnja kulturna situacija, tj. stanje duboke i sveprisutne krize zapravo »malenkost naše časovite nevolje [koja] nam donosi obilato, sve obilatije, breme vječne slave, jer nama nije do vidljivog nego do nevidljivog« (2 Kor 4,18). Samo nevidljivo je vječno. Sve vidljivo je prolazno, propadljivo i smrtno. Ta je spoznaja »očítovana pojavkom Spasitelja našega Isusa Krista, koji obeskrjepi smrt i učini da zasja život i neras-

padljivost – po evanđelju« (2 Tim 1,10). Svaka kriza pojedinačno, a onda nužno i kriza kao stanje obeskrijepljene su u Kristu raspetome i uskrsnome. U Njemu nam zasja svjetlo života i neraspadljivosti koje obasjava svaku krizu i otkriva da je za vjerne Kristove sluge kriza uvijek i samo kriza rasta. Stoga, nema ni danas razloga za strah od rasta u vjeri. Danas, ma kako izgledalo izmrcvareno i tmurno od krize, obasjano je istim svjetlom neprolaznoga života i neraspadljivosti – Spasiteljem našim Isusom Kristom.

»Ne bojte se!«, jer pisano je: »Pravednik će od vjere živjeti« (Rim 1,17). Duboke, sveprisutne i često zastrašujuće kandže krize za Kristove učenice i učenike razlog su za nadu, a ne za očaj jer, kako kaže sv. Augustin, »niti mi još vidimo svoje dobro, zbog čega ga trebamo tražiti vjerujući, niti po sebi samima imamo moć da pravo živimo, ukoliko nam – dok vjerujemo i molimo se – ne pomogne onaj koji nam dade samu vjeru, po kojoj vjerujemo da nam On treba pomoći« (*O državi Božjoj*, 19,4.1). Prema tome, u današnjem stanju krize pomaže nam Bog Otac Isusa Krista koji nam dade vjeru kojom vjerujemo da samo On ima moć spasiti nas. I opet, po riječima sv. Augustina: »Pomoć toga pravog Boga bijaše potrebna, njega koji je poslao svete i prave pobožne muževe [i žene, op. a.], da umru za pravu vjeru, kako bi među živima nestalo krivih vjera« (*O državi Božjoj*, 4,29). Danas nam se čini da krivih vjera ima više nego ih je bilo u vremenu sv. Augustina. No, ni to nije razlog za očajavanje, jer i danas, kao i nekoć, uvijek vrijedi ista poruka: »Ne stidim se, uistinu, evanđelja: ono je snaga Božja na spasenje svakome tko vjeruje« (Rim 1,16). Na spasenje onome tko živeći vjeruje i vjerujući živi.

Teologija kao *fides quaerens intellectum* pogođena je današnjim stanjem krize, ali ne kuka i ne očajava, nego se još više trsi i otvara snazi Božjoj da evanđelje pročisti srca i pameti teologa da uzmognu kao mudri domaćini iznijeti i staro i novo. Pritom je presudna napomena pape Benedikta XVI. iz enciklike *Spe salvi*: »Razum i vjera trebaju jedno drugo da bi ostvarili svoju pravu narav i svoje poslanje« (*Spe salvi*, br. 23). Teologija kao vjera koja traži razumijevanje ne pomišlja na odricanje od razuma ni u današnjim uvjetima apsolutne vladavine instrumentalnoga razuma odriješenoga od svake transcendencije i metafizike. Teologija *in medio universitatis studiorum* još je snažnije pozvana i izazvana ulaziti u dijalog s razumom, ma koliko to bilo zahtjevno i mukotrпно. Teologija više ne živi od sigurnosti jedne dovršene sinteze vjere i razuma, poput one sv. Tome, nego je ostavljena da istražuje nove načine govora vjere i nove mogućnosti navještaja vjere. U tome teologija odgovorno prima na znanje napomenu pape Benedikta XVI.: »Sudbina razuma bez vjere, opčaranoga isključivim pouzdanjem u tehniku, gubljenje je u iluziji vlastite svemoći. Vjera

bez razuma, pak, vodi otuđivanju od konkretnoga ljudskog života« (*Caritas in veritate*, br. 74). Vjera i razum trebaju jedno drugo radi uzajamnoga čišćenja. To posebno danas vrijedi za politički razum koji je uhvaćen u smrtonosnu mrežu tehničke moći, ali i za religiju koja često postaje plijenom fanatizma i fundamentalizma. Opet riječima pape Benedikta XVI.: »Razum je vazda potrebit pročišćenja vjerom, a to također vrijedi i za politički razum, koji sebe ne smije držati svemogućim. No isto tako je i religija potrebna pročišćenja razumom kako bi očitovala svoje autentično ljudsko lice. Svakim prekidom tog dijaloga razvoj čovječanstva plaća veliku cijenu« (*Caritas in veritate*, br. 56).

No, da se razumijemo: teologija kao vjera koja traži razumijevanje ne posuđuje razum od filozofije i prirodne znanosti. Razum nije kao neko »privatno vlasništvo« filozofije i prirodne znanosti. Razum je ljudski razum pa prema tome pripada i vjerniku. Zbog toga, po riječima Maxa Secklera, »razum u vjeri i razum u teologiji je već unaprijed tu, neposredno i bitno njezin unutarnji konstitutivni princip. Stoga razum u vjeri i razum u teologiji nipošto nisu posuđeni od filozofije. [...] S obzirom na to vrijedi načelo: bez razuma nema vjere.« Ovu je važnu činjenicu briljantno formulirao sv. Augustin, a papa blaženi Ivan Pavao II. ju je ponovio u enciklici o odnosu vjere i razuma: »I samo vjerovanje nije ništa drugo doli razmišljanje koje ide s pristankom [*et ipsum credere nihil aliud est, quam cum assensione cogitare*]. [...] Svatko tko vjeruje, vjerujući i razmišlja i razmišljajući vjeruje [*omnis qui credit, et credendo cogitat, et cogitando credit*]. [...] Jer ako vjera nije promišljena, ona nije nikakva [*quoniam fides, si non cogitatur, nulla est*]« (*Fides et ratio*, br. 79; sv. Augustin, *De praedestinatione sanctorum*, 2,5).

Vjera bez razuma *nulla est* – ništa je. No, i razum bez vjere *nulla est* – ništa je. Treba božanski velika hrabrost da se danas razumu opčaranom tehnikom kaže u lice: bez vjere, ništa si! No, to i nije potrebno, jer »razum se može nepatvoreno i izvorno razvijati i u vjeri i u teologiji« (Seckler). Teologija stoga nije nikakav sentimentalni ili, ne daj Bože, iracionalni projekt, nego jedan uistinu »misaoni projekt vjere« (Seckler) koji pomoću *intellectus fidei*, a to je vjera koja razmišlja i razum koji vjeruje, promišlja svekoliku zbilju svijeta i čovjeka u svjetlu objavljene istine.

Neka uvaženi teolozi na ovome 53. Teološko-pastoralnom tjednu kao »misaonom projektu vjere« KBF-a Sveučilišta u Zagrebu iznesu na vidjelo koliko je više moguće dubinu, visinu, širinu i dužinu *vjere u Boga Spasitelja danas*. Neka vjerujući razmišljaju i razmišljajući vjeruju da biste vi dragi prijatelji mogli slušajući još snažnije povjerovati.

Proglašavam 53. Teološko-pastoralni tjedan otvorenim.

BRZOJAV SUDIONIKA 53. TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA
SVETOMU OCU BENEDIKTU XVI.

Sveti Oče,

U Godini vjere, mi hrvatski biskupi, prezbiteri, đakoni, redovnici i redovnice te vjernici laici iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i iz drugih krajeva Europe, okupili smo se na 53. Teološko-pastoralnome tjednu što ga u Zagrebu, od 22. do 24. siječnja 2013. godine, organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na temu »Vjera u Boga Spasitelja danas«.

Godina vjere, koju ste proglasili pedeset godina nakon otvaranja Drugoga vatikanskog koncila, podudara se i s dvadesetom obljetnicom objavljivanja *Katekizma Katoličke Crkve*, istinskog ploda toga Koncila, te s otvaranjem Biskupske sinode, na kojoj se raspravljalo o novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere. Godina vjere je za vjernike veliki izazov za produblјivanje poznavanja otajstva vjere i radosno svjedočenje dara vjere u Krista. Kako bi današnji čovjek otkrio i prihvatio Isusa Krista kao svoga jedinoga, konačnoga Spasitelja, potrebno je uvjerljivo i istinsko crkveno zauzimanje za novu evangelizaciju. Potrebno je ozbiljno promišljanje o odgovornostima koje zahtjev za novom evangelizacijom postavlja pred svakoga pojedinog vjernika kao i pred cijelu Crkvu.

Tijekom Godine vjere na mnogim se razinama, kako opće Crkve tako i mjesnih Crkava, produblјuju teme koje pridonose promišljanju o važnosti vjeronanja i o istinama vjere. Tako će u trodnevnom zajedništvu Teološko-pastoralnog tjedna više od šest stotina svećenika, teologa i pastoralnih djelatnika razmišljati o vjeri u Boga Spasitelja danas.

Sveti Oče, dok okupljeni na ovome znanstveno-pastoralnome skupu nastojimo zajedno promišljati o sadržaju katoličkog nauka i o potrebi »ponovnog otkrivanja hoda vjere«, molimo Vaš apostolski blagoslov za naše napore na ovome području. A mi, u svoje molitve rado uključujemo Vas, kao i sve Vaše nakane za Crkvu i svijet. Neka Vam ove napisane riječi prenesu iskrenu i zahvalnu ljubav Crkve u hrvatskome narodu, koji Vam i ovom prilikom izražava svoju vjernost.

U Zagrebu, 22. siječnja 2013. godine.

† kardinal Josip Bozanić,
nadbiskup zagrebački i metropolit,
veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Vatikan, 22. veljače 2013.

Br. 208.780

Gospodine Kardinale,

cijenjenim pismom od 22. siječnja o.g., obavijestili ste Njegovu Svetost o održavanju 53. Teološko-pastoralnog tjedna na temu „Vjera u Boga Spasitelja danas“, a u organizaciji Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ovaj je tradicionalni susret u Zagrebu osoba uključenih u pastoralne aktivnosti, ali i svih zainteresiranih, u Godini vjere na tragu želje Petrovog Nasljednika da „u svim vjernicima pobudi nadahnuće da ispovijedaju vjeru u punini i s obnovljenim uvjerenjem, s pouzdanjem i nadom“ (Benedikt XVI., *Porta fidei*, 9). Ipak najveća je odgovornost na onima koji su Učitelji vjere te kao takvi moraju biti i jasan primjer svojoj braći. Zato je potrebno da svakoj akciji, onih koji imaju brigu za duše vjernika, prethodi kontemplacija kako bismo bili vjerodostojni.

Zahvaljujući Vam na iskrenim osjećajima ljubavi i odanosti koje ste Mu iskazali u ime Crkve u hrvatskom narodu, Vrhovni Svećenik, dok moli zagovor Blažene Djevice Marije, kao i hrvatskih svetaca i blaženika, od srca udjeljuje apostolski blagoslov Vama Uzoriti, biskupima, svećenicima, posvećenim osobama, organizatorima i podupirateljima ove vrijedne inicijative te ostalim vjernicima koji su sudjelovali na skupu.

Koristim ovu prigodu najsrdahnije Vas pozdraviti u Kristu Gospodinu.

Državni tajnik

Uzoriti gospodin
Kardinal Josip BOZANIĆ
Nadbiskup metropolit zagrebački
ZAGREB